

CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cyngor Gwynedd

Dyddiad y Cyfarfod:	3 Gorffennaf 2025
Teitl yr Eitem:	Adroddiad Blynyddol gan y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth yng nghyswllt cefnogaeth i Aelodau.
Swyddog Cyswllt:	Ian Jones, Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth

1. PENDERFYNIAD

Gofynnir i'r Cyngor Llawn:

- Dderbyn yr adroddiad
- Sefydlu 8fed maes hyfforddiant craidd ar gyfer Aelodau Etholedig, sef “Trais yn Erbyn Menywod. Cam-drin Domestig a thrais rhywiol” yn unol ag argymhelliad y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth.

2. Beth yw'r cefndir ac ystyriaethau perthnasol?

Rhan A – Adroddiad Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth

- 2.1 Mae'n ofynnol i mi gyflwyno adroddiad i'r Cyngor Llawn yn flynyddol yn amlinellu'r gefnogaeth sydd ar gael i Gynghorwyr.
- 2.2 Yn unol a gofynion Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth yn gyfrifol am faterion penodol (dan Adran 11), fel a ganlyn:
- Cyflawni rôl yr awdurdod lleol i benodi Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth
 - Adolygu'r gefnogaeth sydd ar gael yng nghyswllt staff, adeiladau ac adnoddau eraill sydd ar gael i'r Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth, er mwyn sicrhau eu bod yn ddigonol ar gyfer gofynion y rôl,
 - Cynhyrchu adroddiad, o leiaf pob blwyddyn, i'w chyflwyno i'r Cyngor Llawn yng nghyswllt cefnogaeth i Aelodau.

- 2.3 Mae adroddiad blynyddol eleni yn un cryno ac yn canolbwyntio ar y datblygiadau a wnaethpwyd yn ystod y flwyddyn yn hytrach nag amlinellu'r holl gefnogaeth sydd ar gael i Aelodau. Yn ogystal mae'n amlinellu'r prif flaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn i ddod.
- 2.4 Dymunaf ddiolch i chi aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth am eu sylwadau adeiladol yn ystod ein cyfarfodydd dros y flwyddyn. Mae nifer o dimau o fewn y Cyngor yn fy nghynorthwyo i ddarparu'r gefnogaeth orau bosib i chi, a dymunaf ddiolch i bawb am eu gwaith, ond rwyf am ddiolch yn benodol i swyddogion y Gwasanaeth Democratiaeth ac Iaith, sef eich prif gyswllt dydd i ddydd, i'r tîm dysgu a datblygu, a'r holl swyddogion eraill sy'n cynorthwyo i'ch cefnogi yn eich rôl.
- 2.5 Gofynnir i'r Cyngor Llawn dderbyn yr adroddiad.

Rhan B – hyfforddiant i aelodau Etholedig

- 2.6 Mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth wedi rhoi cryn sylw i faes hyfforddiant ar gyfer aelodau ers rhai blynyddoedd bellach. Yn sgil sylwadau ynghylch arlwy gyfoethog o gynigion hyfforddiant, datblygwyd yr egwyddor o adnabod meysydd 'hyfforddiant craidd', meysydd 'hyfforddiant datblygol' a 'sgiliau personol' ar gyfer yr aelodau ers rhai blynyddoedd bellach.
- 2.7 Fe gofiwch mai nod yr 'hyfforddiant craidd' yw sicrhau fod gennych isafswm y wybodaeth angenrheidiol i'ch galluogi i gyflawni yn eich rôl yn effeithiol ac mewn modd priodol. Mae gofyn i bob aelod wneud pob ymdrech i fynychu'r sesiynau craidd bob cyfnod etholiadol, a hynny gan bod gofynion a rheoliadau yn newid yn gyson. Mae'r 'hyfforddiant datblygol' yn amlwg yn fwy datblygol ei naws, a'r hyfforddiant 'sgiliau personol' yn canolbwyntio ar eich datblygiad personol (megis sgiliau siarad yn gyhoeddus ayyb) ac yn ddewisol i bob Cyngorydd. Mae diweddariadau cyson ar ddatblygiadau ym maes hyfforddiant wedi eu cyflwyno i'r Cyngor Llawn trwy adroddiadau blynyddol y Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth.
- 2.8 Ar argymhelliad y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth, cyflwynwyd y saith maes hyfforddiant craidd a ganlyn yn ystod tymor y Cyngor 2017-2022, ac fe'i cyflwynwyd fel gofyn i'w cwblhau gan yr holl aelodau ar ddechrau tymor y Cyngor ym Mai 2022.
- Arwain yn ddiogel
 - Cod Ymddygiad
 - Gwybodaeth am bobl
 - Eich cyfrifoldeb dros Gydraddoldeb
 - Rhiantu Corfforaethol
 - Diogelu Plant ac Oedolion
 - Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

- 2.9 Mae aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth wedi rhoi cryn sylw i sicrhau cyflawni'r meysydd uchod yn ystod y dair mlynedd diwethaf, gyda'r pwyllgor hefyd wedi cefnogi'r egwyddor o gyhoeddi data ynghylch pa hyfforddiant craidd sydd wedi ei gyflawni fesul aelod etholedig ar safle we'r Cyngor ers Ebrill 2025.
- 2.10 Yn dilyn trafodaethau diweddar gan y Pwyllgor, maent yn dymuno argymhell sefydlu 8fed maes hyfforddiant craidd ar gyfer Aelodau Etholedig, sef "Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a thrais rhywiol". Mae'n ofyn statudol i'r Cyngor ddarparu'r hyfforddiant uchod, ac oherwydd ei bwysigrwydd roedd aelodau'r pwyllgor o'r farn y dylid ei gynnwys yn y rhestr o hyfforddiant craidd. Dylid nodi fod yr hyfforddiant hefyd yn cyfeirio at drais yn erbyn dynion.
- 2.11 Rwy'n ddiolchgar iawn i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth am eu cefnogaeth wrth yrru'r datblygiadau ym maes hyfforddiant yn eu blaenau dros y blynyddoedd diwethaf, ac rwy'n awyddus i sicrhau cefnogaeth y Cyngor Llawn ar gyfer sefydlu'r 8fed maes o hyfforddiant craidd er mwyn ffurfioli'r trefniadau ymhellach i'r dyfodol.
- 2.12 Gofynni'r i'r Cyngor Llawn sefydlu 8fed maes hyfforddiant craidd ar gyfer Aelodau Etholedig, sef "Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a thrais rhywiol" yn unol ag argymhelliad y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth.

3. Unrhyw ymgynghoriadau a gynhaliwyd cyn argymhell y penderfyniad

Cyflwynwyd drafft o'r adroddiad blynyddol i gyfarfod 17eg o Fehefin o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth ac addaswyd y cynnwys yn dilyn eu sylwadau. Bu i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth argymhell sefydlu'r 8fed maes hyfforddiant craidd yn ei gyfarfod ar 18fed o Chwefror, 2025.

4. SYLWADAU'R SWYDDOGION STATUDOL:

Swyddog Monitro:

Rwy'n gwerthfawrogi y cyd weithrediad agos sydd yn bodoli rhwng Gwasanaethau Cyfreithiol a'r Gwasanaethau Democrataidd ac yn croesawu yr adroddiad yma. Rwy'n falch o nodi hefyd yr argymhelliad ynglŷn a'r hyfforddiant craidd i aelodau. Rwy'n cefnogi dynodiad y cyrsiau allweddol yma a'r cyflëi i'r Cyngor eu cefnogi. Mae'n elfen allweddol yn hyrwyddo llywodraethu gwybodus, effeithiol a phriodol.

Swyddog Cyllid Statudol:

Credaf fod yr adroddiad yn adlewyrchiad teg o weithgareddau 2024/25. Nid oes gennyf sylwadau pellach o safbwynt priodoldeb ariannol.

